

BID Skellefteå

Affärsplan 2024-2026

SKELLEFTEÅ .

1. INLEDNING

Affärsplan BID Skellefteå 2024–2026 är framarbetad i en gemensam centrum-utvecklingsprocess under 2023–2024. Arbetet har skett enligt Svenska Stads-kärnors BID-modell (Business Improvement District), se avsnitt 8. Affärsplanen ska hjälpa oss i den gemensamma utvecklingen av stadskärnan. Den utgör ett viktigt verktyg i arbetet med Årets Stadskärna 2026 och för att nå det övergripande målet 90 000 invånare år 2030.

Innehållet i affärsplanen är framtaget i samarbete med kommunala förvaltningar, fastighetsägare, Skellefteå handel, näringslivet, ideella föreningar och Visit Skellefteå. Ett viktigt mål med affärsplanen, utöver arbetet med Årets Stadskärna, är att formera en fungerande och strukturerad samverkan för framtiden.

Med en gemensam affärsplan för stadskärnan vill vi stärka Skellefteås attraktivitet, med fokus på en levande, attraktiv och inkluderande stadskärna för invånare och besökare året runt. En hållbar plats för en bättre vardag helt enkelt.

...livfull, tilltalande och inbjudande

En viktig del av stadsomvandlingen är att göra stadskärnan ännu mer livfull, tilltalande och inbjudande för en alltmer internationell befolkning. Tillsammans vill vi göra den till vårt gemensamma vardagsrum med trygga, sociala mötesplatser där människor trivs och samlas. Vi vill stärka befintliga aktörer och locka nya att etablera sig. Men framför allt vill vi samarbeta på ett mer strukturerat och effektivt sätt för Skellefteås utveckling.

Innehåll

1. Inledning	2
2. Bakgrund	3
3. Skellefteå centrum utveckling	4
4. Syfte	6
5. Vision	6
6. Mål och målbilder	7
7. Varumärke och identitet	8
8. BID-modellen	9
9. BID-området	10
10. Intressenter och aktörer inom BID-området	11
11. Samverkansorganisation	11
12. Handlingsplan	13
13. Finansiering	13
14. Nulägesanalysen	14
15. Omvärld, trender och marknad	20
16. Strategi – framtid	24
17. Riskanalys	26
18. Slutord	27

Foto, om inte annat anges vid bild: Visit Skellefteå
Källor: SCB, Cityindex och Skellefteå kommuns officiella statistik med flera i text angivna källor.

2. BAKGRUND

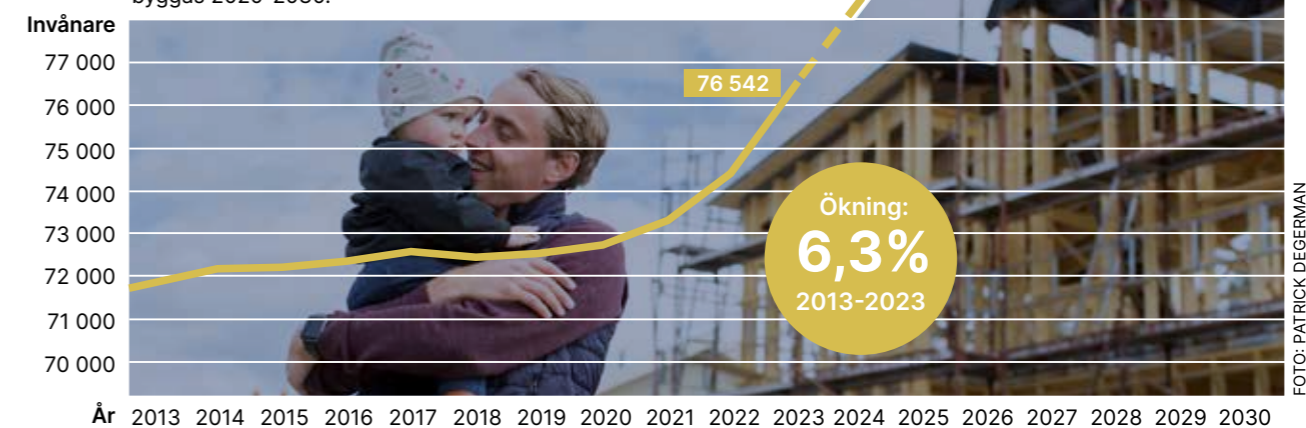
Tack vare en medveten satsning under de senaste tio åren har Skellefteå gått från slumrande industristad med negativ befolkningsutveckling till en av Sveriges mest expansiva platser, med stor inflyttning, omfattande investeringar och många spännande projekt inom grön omställning. Här pågår en av de största samhällsomvandlingarna i modern tid. Redan beslutade investeringar uppgår till över 100 miljarder kronor i form av både privata och offentliga investeringar. I Skellefteå investeras mest per capita i Sverige och befolkningen behöver öka med 24 procent mellan 2020 och 2030. För stadskärnan innebär det en fördubbling av befolkningen. Utöver stora industrisatsningar så investeras det i ny hamn, i utbyggnad av flygplatsen, ombyggnad av sjukhuset, i nya skolor och förskolor och det behöver byggas 10 000 nya bostäder mellan 2020 och 2030.

Skellefteås tillväxt drivs av satsningar från såväl privat som offentlig sektor. Ett starkt näringsliv, tillgången på förnybar energi och industriell kompetens lockar till nya hållbara investeringar. Ett exempel är Northvolts etablering, andra är elflygsatsningen ELIS, Arctic Center of Energy (ACE) och satsningen på Skellefteå Universities Alliance, SUA, vid Campus Skellefteå.

Parallellt med den stora samhällsomvandlingen sker också en stor stadsomvandling, där stadskärnan byggs om och förtätas. Vår prisade stadspark stod klar 2016 och rekreationsområdet vid älvbrinken 2017. Hösten 2021 invigdes Sara kulturhus och The Wood Hotel. Sara kulturhus har redan blivit en viktig mötesplats för både invånare och besökare. Det har utvecklat Skellefteå som evenemangs- och mötesstad och som weekenddestination.

I november 2022 tilldelades Skellefteå kommun EU-kommissionens årliga tillgänglighetspris, Access City Award. Utmärkelsen är resultatet av ett långt och målmedvetet arbete med tillgänglighet och ett bevis på att vi prioriterar tillgänglighetsfrågorna.

Befolkningstillväxt i Skellefteå 2013–2023 samt prognos för åren fram till 2030. Befolkningsökningen innebär att 10 000 nya bostäder behöver byggas 2020–2030.

en av Sveriges mest expansiva platser

Mål 2030:
90 000
invånare

Ökning:
6,3%
2013-2023

3. SKELLEFTEÅ CENTRUMS UTVECKLING

Arbetet med att utveckla Skellefteås centrum har pågått under lång tid. Ett tydligt fokus, och en uttalad strategi, har varit att behålla en stark centrumhandel genom att inte tillåta etablering av gallerior på externhandelsområden. Med tidslinjen visas ett urval av händelser som, under de senaste decennierna, bidragit till stadskärnans utveckling.

Mer om stadens historia och utveckling finns i [Nulägesanalysen](#) (→).

FOTO: NICKLAS LINDGREN

FOTO: JONAS WESTLING

2017: Northvolt fattar beslut om etablering i Skellefteå. Rekreativområdet vid älven med lekplats, sittytter och badmöjligheter står klart.

2016: Fördjupad översiktsplan för Centrala stan antas. Den nya Stadsparken invigs.

2015: Utvecklingsstrategin Skellefteå 2030 antas, med målet att bli 80 000 invånare.

2013: Fortsatt utveckling av Älvbrinken med nattklubb, kafé och bryggeri.

SKELLEFTEÅ

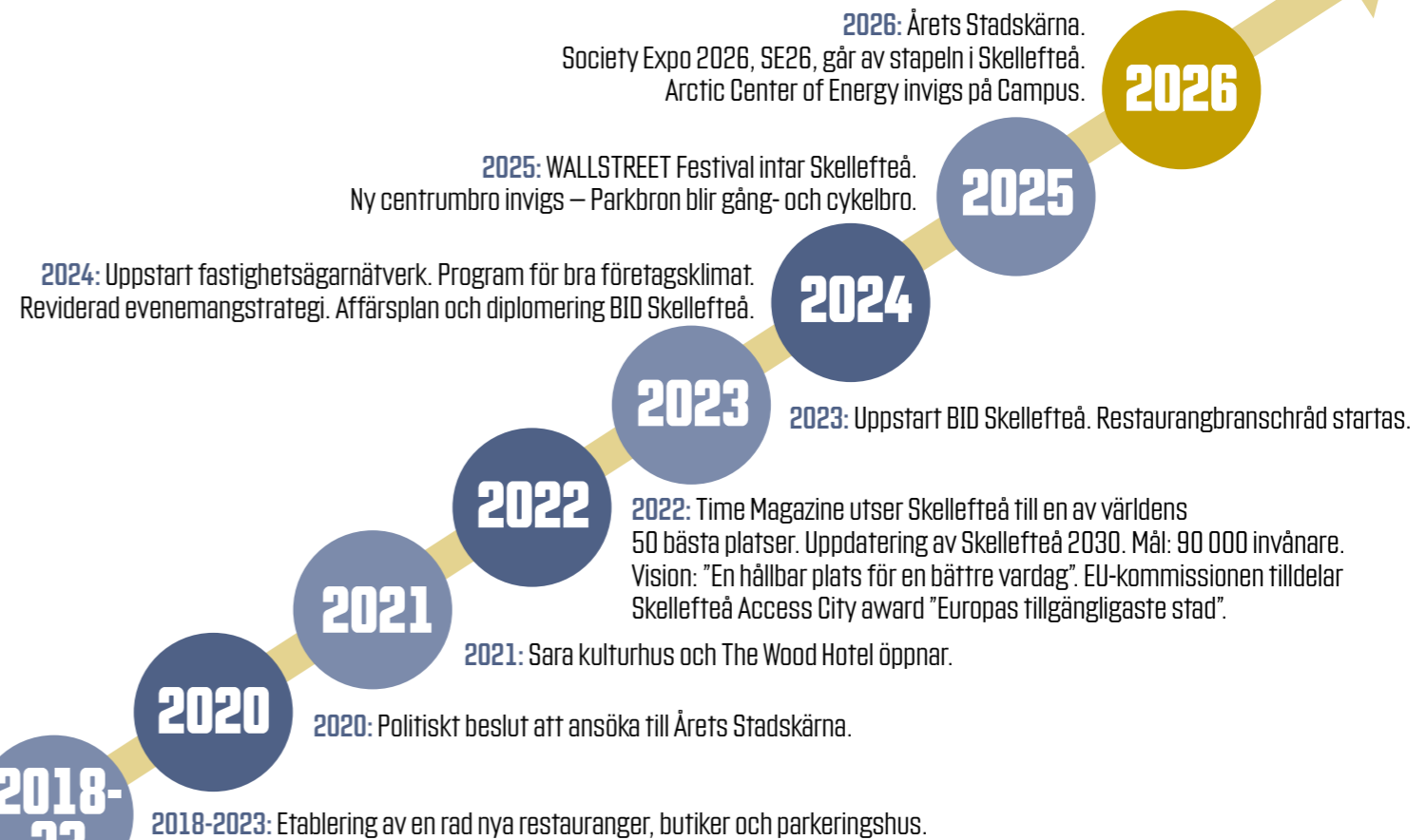
2012: Skellefteås platsvarumärke lanseras.

2011: Den första restaurangen öppnar på Bryggarbacken, något som förändrar Skellefteås restaurangscen och blir första steget i utvecklingen av Älvbrinken.

2008: Centrumutvecklingen blir en del av det nystartade destinationsbolaget som ägs gemensamt av kommunen och näringslivet.

2006: Skellefteå vinner Årets Stadskärna.

2003: Centumbolaget Skellefteå erbjuder startas. Gallerian Citykompaniet, idag CK, invigs.

Utvecklingsstrategin Skellefteå 2030 – Strategi för hållbar samhällsomvandling antogs 2015 och uppdaterades 2022. En fördjupad översiktsplan för centrala stan antogs 2016 och under hösten 2020 beslutade kommunstyrelsen om en handlingsplan för näringslivet där bland annat Årets Stadskärna ingick. Visit Skellefteå, som är besöksnäringens och kommunens gemensamma bolag, fick uppdraget att ansvara för arbetet.

En viktig del av ansökan till Årets Stadskärna är att kunna visa på en fungerande och strukturerad samverkan mellan stadskärnans privata, offentliga och ideella aktörer. Här identifierades snabbt ett behov av stärkt samarbete och en utvecklad dialog mellan Skellefteå kommun och det lokala näringslivet. Under 2023 startades därför en BID-process (Business Improvement District) tillsammans med Svenska Stadskärnor för att utveckla samverkan och ta fram en gemensam affärsplan.

4. SYFTE

Genom samverkan mellan fastighetsägare, kommun, näringsliv och ideell sektor ska vi tillsammans skapa en långsiktig, hållbar utveckling för Skellefteås stadskärna och föra stadens aktörer närmare varandra, med målet 90 000 invånare år 2030.

Detta arbete stärker även orterna runt omkring i kommunen, då de gynnas av en stark och attraktiv centralort. Arbets sättet i BID-modellen går även att framöver applicera på andra platser, torg och stråk, i syfte att utveckla både stad och land.

Syftet med BID Skellefteå är:

- att öka graden av samverkan och utveckla dialogen mellan Skellefteå kommun och det lokala näringslivet, föreningslivet, fastighetsägare och invånare.
- att genom samverkan skapa en mer attraktiv och levande stadskärna för invånare och besökare, bra förutsättningar för de företag som finns inom såväl handel, service och tjänster, men även att locka nya etableringar till Skellefteå centrum.
- att ansöka om Årets Stadskärna 2026.

5. VISION

Utgångspunkten för arbetet med att stärka Skellefteå centrum är Skellefteå kommuns vision: *En hållbar plats för en bättre vardag.*

Vår vision för stadskärnan och hur den ska bidra till det är:

Tillsammans skapar vi en mer levande, attraktiv och inkluderande stadskärna för invånare, besökare och investerare, året runt.

Visionerna skapar en gemensam framtidsbild och sätter riktningen för arbetet. Stadskärnan är Skelleftebornas gemensamma vardagsrum och spelar en viktig roll i en långsiktig hållbar utveckling och för att vi ska kunna realisera visionen och uppnå befolkningsmålet.

Stadskärnan är Skelleftebornas gemensamma vardagsrum

6. MÅL OCH MÅLBILDER

Övergripande långsiktigt mål:

90 000 invånare i Skellefteå kommun 2030.

En strukturerad och långsiktig samverkan för stadskärnans och Skellefteås utveckling.

Delmål på vägen för stadskärnan:

BID-diplomering våren 2024.

QM – Quality Mark-certifiering för Skellefteås stadskärna 2025.
WALLSTREET Festival 2025.

Inspirerande exempel att visa upp på Society Expo (SE26) i maj 2026.

Årets Stadskärna 2026.

Målbilder för stadskärnan:

Stadskärnan ska vara en favoritplats för invånare och besökare året runt.

Uppföljning: medborgarenkäter och intervjuer.

Utforma Guldtorget och "Saratorget" till Skelleftebornas gemensamma vardagsrum.

Uppföljning: medborgarenkäter och intervjuer.

Fler aktörer som genomför aktiviteter och evenemang i stadskärnan.

Uppföljning: Upprätta årshjul och jämföra mellan åren.

Utveckla och förstärk det unika och mysiga med Skellefteås stadskärna; unika butiker, restauranger, kaféer, gröna stråk och mötesplatser.

Uppföljning: Antalet unika butiker/restauranger, kaféer, etableringar, flödes- och besöksmätningar.

Förbättra och försköna stadsmiljön.

Uppföljning: före-efterbilder, till exempel belysning, foliering av elskåp, muralmålningar.

Ökad social hållbarhet - ökad delaktighet, inkludering, trygghet och tillgänglighet.

Uppföljning: återkommande trygghets- och normvandringar samt samarbete med funktionsrättsföreningarna via kommunens delaktighetssamordnare.

Ökad ekologisk hållbarhet – transporter, material och evenemang.

Uppföljning: elektrifiering av transporter, ökad och förbättrad kollektivtrafik in till stadskärnan samt byggandet av ett nytt modernt resecentrum, policys vid materialinköp, retursystem vid take away och minskad mängd avfall vid evenemang.

Ökad ekonomisk hållbarhet – ökad lönsamhet hos företagen, bättre möjlighet till rekrytering och behållande av personal hos tjänsteföretagen, färre lediga lokaler hos fastighetsägarna samt större andel nattbefolkning.

Uppföljning: handelsindex, Cityindex, uthyrningsstatistik och intervjuer med tjänsteföretag.

FOTO: PAULINA HOLMGREN

Stadskärnan ska vara en favoritplats för invånare och besökare

7. VARUMÄRKE OCH IDENTITET

Skellefteås platsvarumärke

Skellefteås platsvarumärke är hela platsens gemensamma varumärke, stadskärnans likaväl som landsbygdens. Platsvarumärket används i all kommunikation av platsen Skellefteå, vilket ger ett samlat intryck utåt och visar på en gemensam stolthet för vår plats. Platsvarumärket ska vara väl synligt i stadskärnan.

”För drygt 10 år sedan bestämde vi oss. Det var dags för Skellefteå att kliva fram. Och som vi har gjort det. Tillsammans. Med idékraft, mångsidighet, hållbarhet och öppenhet som kännetecken. Vi är samma plats och på många sätt en helt ny. Det går nämligen inte att kliva ner i samma älv två gånger.

Världens tydligaste före och efte...å.
Det som händer här saknar motstycke.
Varje dag nya språk och nya möten.
Varje vecka nya byggkranar och nya tankar.
Vi bygger för människor och arbetstillfällen i tiotusental. Det här är bara början”.
(Citat från film om platsvarumärket 10 år.)

Skellefteå kännetecknas av en stark gemenskap och ”tillsammans-anda” och en välkomnande och inkluderande atmosfär. Detta skapar, tillsammans med ett växande kulturliv, många framgångsrika företag och att vi ligger i framkant när det gäller investeringar och utveckling inom hållbar energiproduktion och innovation, Skellefteås unika identitet.

Stadskärnans identitet

En levande stadskärna med en blandning av lokala butiker, internationella kedjor, caféer, restauranger och kultur gör den till en attraktiv plats för både invånare och besökare. Läget vid älven och närheten till Nordanå kulturområde och Bonnstan ökar attraktiviteten ytterligare.

Det finns mycket att vara stolt över i Skellefteås stadskärna. Här är våra topp 3:

- Sara kulturhus.
- Stadsparken och älvbrinken.
- En levande stadskärna med stark centrumhandel.

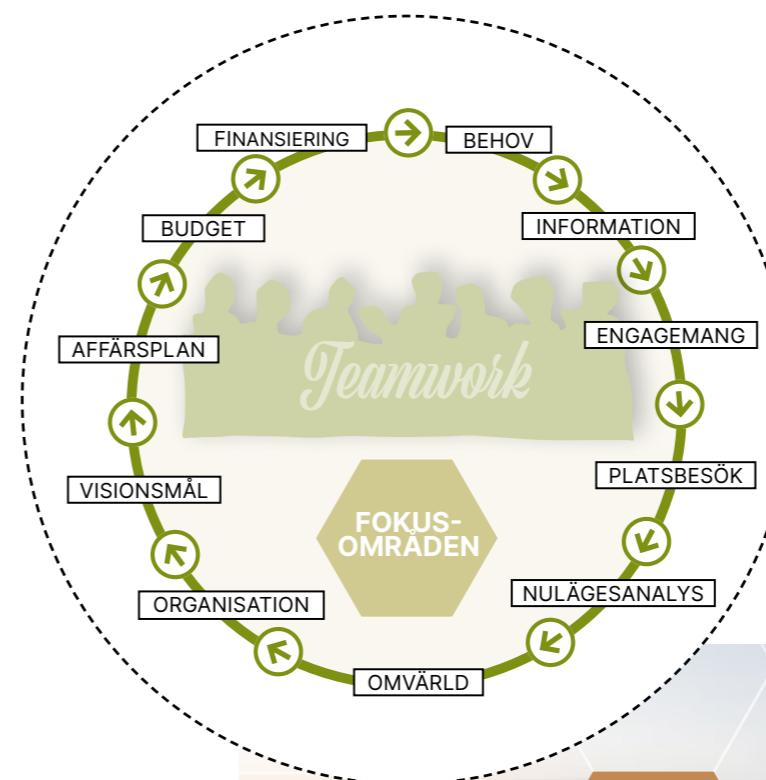
FOTO: JONAS WESTLING

8. BID-MODELLEN

BID (Business Improvement District) är en internationell modell för platsutveckling som bygger på förtroende mellan privat och offentlig sektor, vilka förenas i ett gemensamt intresse; ansvar och förståelse för sina verksamheter inom BID-området.

Svenska Stadskärnors BID-modell bygger på frivillighet och genom samverkan mellan privata och offentliga aktörer skapas synergier och resultat som var och en har svårt att uppnå på egen hand. Metoden bidrar också till ökad kunskap och erfarenhetsutbyten.

Under 18 månader har vi coachats och processlets av Svenska Stadskärnor och genomfört workshops, stadsvandringar, enkäter, dialogmöten, SWOT-analyser, erfarenhetsutbyten och arbetat fram en handlingsplan. BID-området har inventerats utifrån de fem fokusområdena.

Svenska Stadskärnors BID-modell. BID-arbetet utgår från de fem fokusgrupperna. I fokusgrupperna samlas både tjänstepersoner, fastighetsägare, näringsliv och föreningsliv frivilligt i samma forum för att tillsammans ta fram förbättringsåtgärder i stadskärnan.

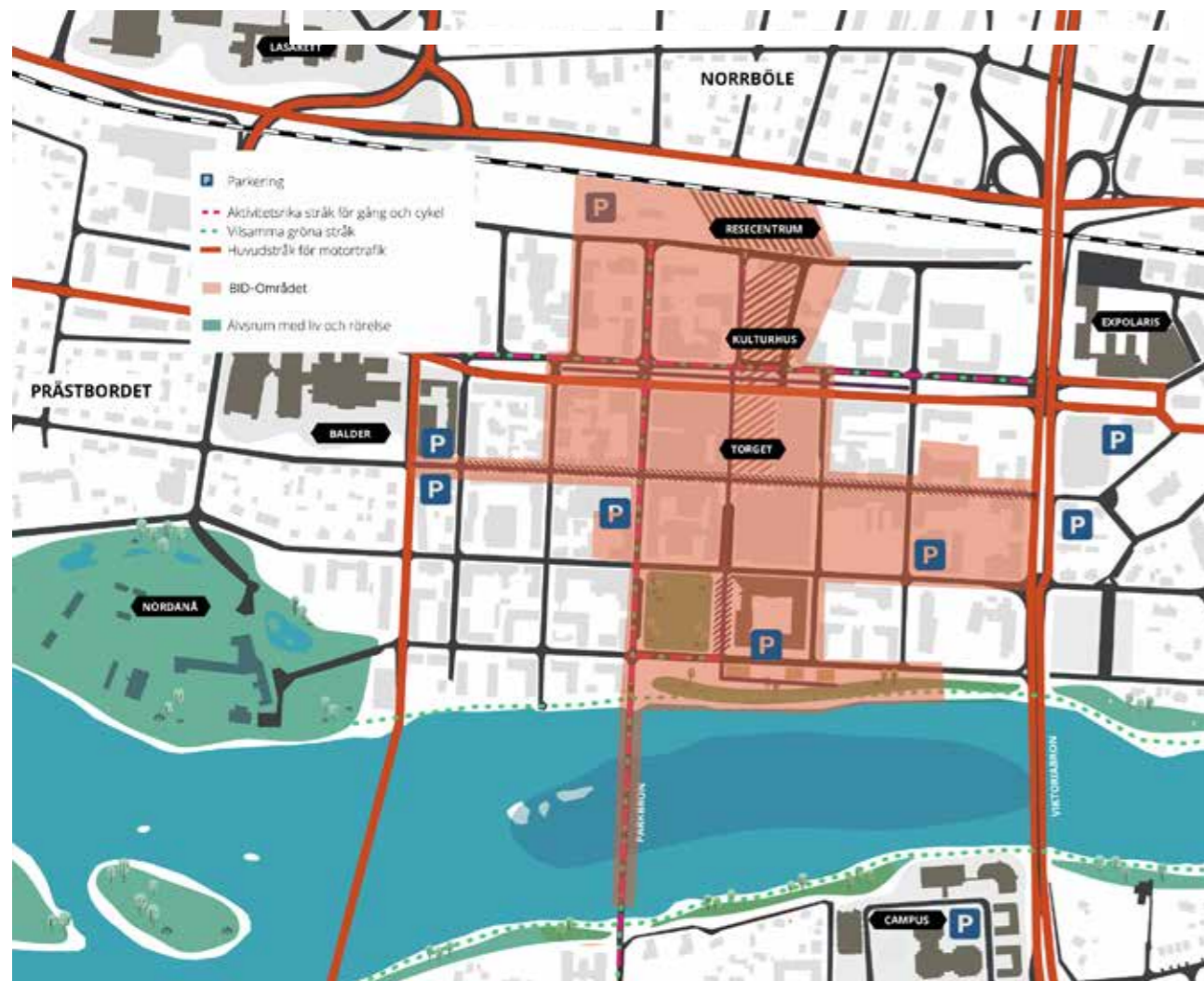

9. BID-OMRÅDET

BID Skellefteå är en centrumutvecklings-BID. Delar av Skellefteå centrum har valts ut som BID-område och har varit i fokus för samverkan under BID-processen. Dess geografiska avgränsning har tagits fram genom diskussioner i fokusgrupperna och har slutligen fastställts av styrgruppen.

BID-området sträcker sig längs hela gågatan, från det planerade resecentrumet (nuvarande busstationen) uppe vid järnvägen, via Sara kulturhus och Guldtorget, ner till Stadsparken och Älvbrinken. Även Parkbron är med då den får nya utvecklingsmöjligheter som infartsled till stadskärnan när den blir gång- och cykelbro.

BID-området. Kartan visar det avgränsade BID-området (färgmarkerat) i centrala Skellefteå.

10. INTRESSEENTER OCH AKTÖRER INOM BID-OMRÅDET

Inom BID-området finns många olika intressenter. Stadskärnan samlar invånare, besökare, tjänsteföretag, offentliga verksamheter, handel, hotell, kaféer och restauranger. Alla har ett intresse av en väl fungerande och attraktiv stadskärna. Nyckelaktörer i BID-processen är Skellefteå kommun, fastighetsägare och Visit Skellefteå. Dessa tre aktörer är också de som har ekonomiska resurser att utveckla stadskärnan ytterligare. Andra aktörer är näringsidkare inom evenemang, handel, hotell och restaurang, föreningar, Sara kulturhus, ungdomar, seniorer, polisen, banker, Northvolt, Skellefteå Kraft, Exploratoriet, Urkraft, Region Västerbotten med flera.

För att säkerställa ett brett engagemang har inbjudningar till BID Skellefteås möten skickats ut till en omfattande krets av stadens aktörer. Alla som visat intresse har uppmanats att delta och bidra till projektet. Deltagande företag/organisationer har fått skriva under en avsiktsförklaring som ett löfte att engagera sig och bidra med tid till BID-processen. Ungdomars input är viktig vid utformningen av framtidens stadskärna och här har dialogen skett genom forum som Ungdomsfullmäktige och Ung Åsikt samt i direktkontakt med gymnasieklasser.

I skrivande stund har långt över 100 personer varit involverade på olika sätt i BID-processens stormöten och fokusgrupper. 711 Skelleftebor svarade på medborgarenkäten om stadskärnan. Den stora uppslutningen visar på ett starkt gemensamt engagemang från stadskärnans olika aktörer och är en bra grund för framtida samverkan.

11. SAMVERKANSORGANISATION

Visit Skellefteå är redan idag en fungerande samverkansplattform som bygger på samfinansiering mellan offentlig och privat sektor. Visit Skellefteå AB ägs gemensamt av kommunen (Skellefteå stadshus AB 49%) och näringslivet (Visit Skellefteå ekonomisk förening 51%) och finansieras genom ett årligt verksamhetsbidrag från Skellefteå kommun och serviceavgifter från medlemsföretagen. Hela grundtanken med Visit Skellefteå bygger på att näringen är med och finansierar verksamheten och att företagets insats sedan växlas upp av kommunen.

Handel och stadskärneutveckling är ett av ägarna utpekade affärsområde för Visit Skellefteå. Centrumledarfunktionen för stadskärnan ligger hos bolaget. Visit Skellefteå fungerar därför redan idag som facilitator för samverkan mellan kommunen och näringslivet. Detta framgår också som en styrka i den SWOT-analys över samverkan som gjordes i nulägesanalysen. Det var därför naturligt att Visit Skellefteå fick uppdraget att samordna BID-processen.

Styrkor = interna egenskaper som vi kan påverka

- Stark grundstruktur, samarbetsmässigt
- Samarbete mellan intressenter, goda grundförutsättningar
- Delaktighet, god kännedom om vad invånarna vill ha
- Kulturen tar plats
- Mer mångfacetterade
- Bättre mig – attraktivt centrum
- Stark tillväxt som skapar framtidstro
- BID-process
- Hänvisa mellan butiker och tar kundperspektivet inom handel
- Centrumledarfunktion för hela stadskärnan
- Visit Skellefteå viktig som facilitator mellan näringslivet och kommunen

Svagheter = interna egenskaper som vi kan påverka

- Olika stora ekonomiska möjligheter att vara med
- Olika öppettider
- Kommunikation
- Samverkan över gränser/i mellanrummen blir tillfällig/punktinsatser
- Finns ingen som tar emot/samordnar önskemål om vad som ska finnas i centrum
- Samverkan blir ibland för personkopplad, eller alldes för byråkratisk, utanför nätverk
- Lite för få resurser till samordning, för låg känsla av gemensamt ansvar

Möjligheter = externa egenskaper som vi inte kan påverka

- Viktigt att se längre än projektet, bygga organisering med mera även längre fram
- Samordning av evenemang
- Se den större helheten
- Nyttja hela året
- Bra dialog med kommunen, men ej alltid samverkan
- Hitta nya affärsmodeller för hyressättning för att få in små quirky aktörer
- Fastighetsägarnätverk ska återuppstå
- Använd centrum som en arena för att visa upp föreningslivet

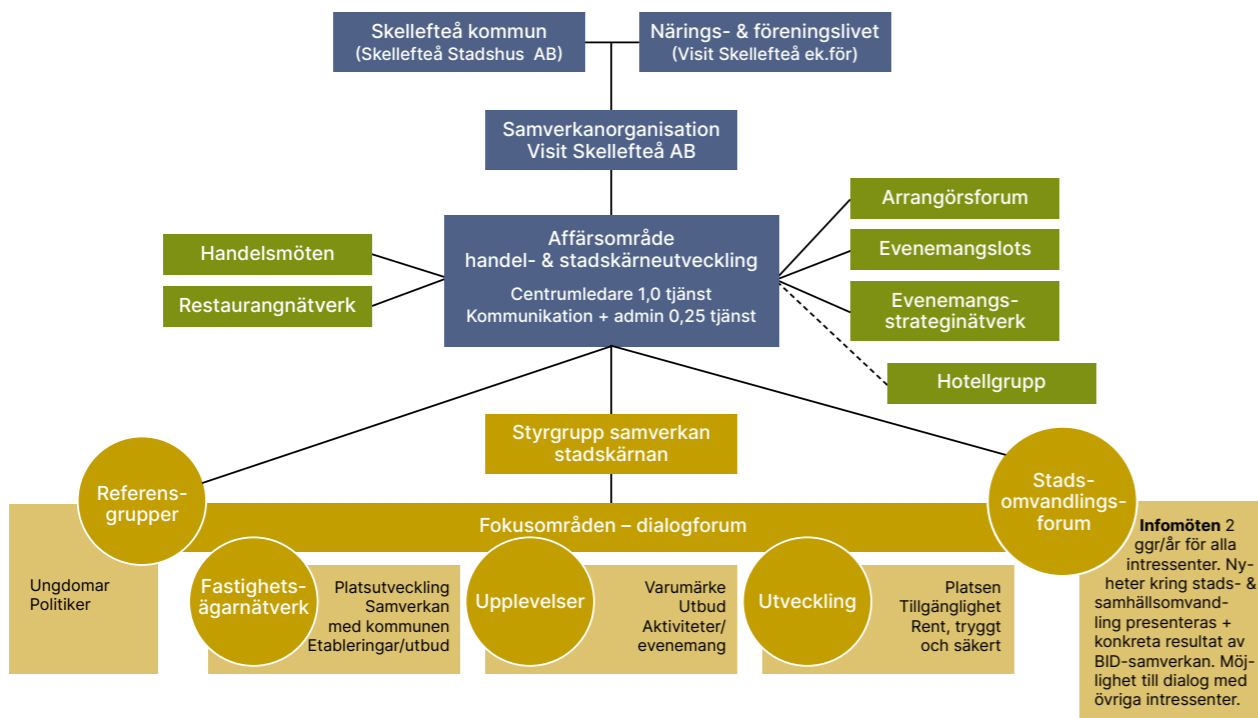
Hot = externa egenskaper som vi inte kan påverka

- Ansvar för vilka som får driva verksamheter i gatuplan
- Bristande engagemang i grupperna
- Viktigt att det finns en fungerande motor i samverkan
- Få lokala fastighetsägare (modell större)
- Omvärldsfaktorer, lågkonjunktur + e-handel
- Föreningslivet orkar inte visa upp sig/har inte resurser
- Kortsiktiga vinstintressen (vinstmaximering)
- Konkurrens
- Bakåttävlingarna under ytan, ibland världsmästare
- BID, en separat process inte integrerat med ordinarie verksamhet

SWOT-analys samverkan stadskärnan

Organisation framåt

Även den framtida samverkansorganisationen för stadskärnan kommer organisatoriskt att ligga hos Visit Skellefteå. Bolagets roll i olika samverkans- och utvecklingsprocesser gör det naturligt att samverkan kring stadskärnans utveckling fortsatt ligger inom Visits affärsområde handel- och stadskärneutveckling. Koordineringen av samverkan enligt BID-modellen kommer att vara en del av centrumledarfunktionen.

12. HANDLINGSPLAN

En gemensam handlingsplan har under BID-processen arbetats fram av fokusgrupperna. Den kommer att utgöra underlag till ett årshjul för stadskärnan, där insatser och aktiviteter kontinuerligt planeras, utvärderas och revideras.

I slutet av 2024 kommer nuvarande handlingsplan att utvärderas och revideras inom de olika fokusområdena samt nya aktiviteter planeras/föreslås. Dessa beslutas sedan av styrgruppen och förs in i årshjulet för 2025. Årshjul, handlingsplan, nulägesanalys, affärsplan mm för Skellefteås stadskärna finns här: [Klicka här](https://visitskelleftea.se/sv/bid-skelleftea) (visitskelleftea.se/sv/bid-skelleftea).

13. FINANSIERING

Handel- och stadskärneutvecklingen inom Visit Skellefteå finansieras genom serviceavgifter från medlemsföretag i stadskärnan och verksamhetsbidrag från Skellefteå kommun. Företagens serviceavgifter går oavkortat till aktiviteter i stadskärnan och utgör en aktivitetsbudget på 500 000 kr per år. Dessa aktiviteter är också en del av det årshjul som beskrivs ovan.

I vår fortsatta samverkan och satsning på att bli Årets Stadskärna 2026 är vår ambition och målbild att tillföra ytterligare 1 miljon kr per år ("samverkansmiljonen") från fastighetsägarna (500 000 kr) och Skellefteå kommun (500 000 kr). Dessa pengar kommer att användas för olika samverkansinsatser för att skapa en mer välkomnande och attraktiv stadskärna. Syftet är att addera det lilla extra till de satsningar som redan görs/planeras av kommunen och fastighetsägarna.

"Samverkansmiljonen" kommer att redovisas som ett särskilt projekt med full transparens gentemot alla parter och det är styrgruppen för samverkan (med representanter från Skellefteå kommun och fastighetsägarna) som beslutar hur pengarna ska användas.

Beslut om förverkligande av "samverkansmiljonen" kommer att fattas under 2024 och satsningen kommer att göras under 2025 och 2026. Därefter utvärderas arbetet och nytt beslut om samfinansiering fattas.

FOTO: JONAS WESTLING

14. NULÄGESANALYSEN

I de första stegen under BID-processen togs en nulägesanalys fram. Den utgör en kartläggning av befintliga planer och styrdokument samt resultat av genomförda workshops, enkätundersökningar och SWOT-analyser. Även insikter från tidigare studier, analyser och rapporter har inkluderats för att skapa en tydlig helhetsbild. Nulägesanalysen har gett en fördjupad förståelse för vad som behöver utvecklas inom de fem fokusområdena samt vad som behöver prioriteras inom ramen för denna affärsplan.

Syftet med nulägesanalysen var att skapa en gemensam uppfattning om BID-området, att identifiera dess potential och de utmaningar som finns. Den är tänkt att vara ett levande dokument som kontinuerligt uppdateras.

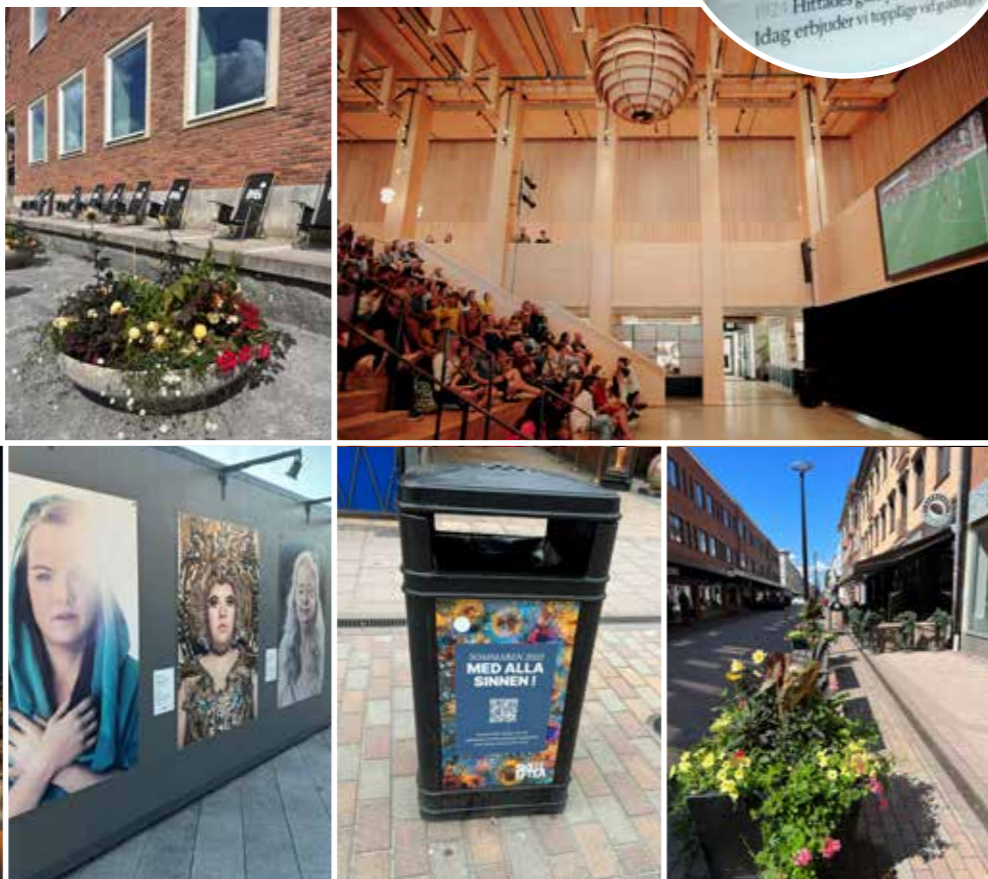
Fokusområden och fokusgrupper

En levande och attraktiv stadskärna handlar om stadens varumärke, utbudet, platsernas olika offentliga miljöer och tillgänglighet och inte minst – tryggheten och säkerheten i staden. Det är inom dessa fokusområden vi arbetar i BID-processen.

Redan i uppstarten av BID märktes ett stort engagemang från stadens aktörer. Vid de första stadsvandringarna deltog totalt över 60 personer från näringsliv, kommun och föreningar. Engagemanget har också varit stort i fokusgrupperna, där representanter från både det privata, offentliga och ideella medverkar. Något som bidragit till att flera insatser redan har verkställts.

- Några exempel på genomförda insatser:**
- Klottersaneringsvecka
 - Solstolshäng vid Hjorten
 - Nya lyktstolpar på gågatan
 - Folierade papperskorgar
 - Ljusglober på torget
 - VM-match i Kulturtrappan
 - Utställningen Ikoner + föreläsning

Det har också utkristalliserat sig några områden/frågor där det har skapats nya arbetsgrupper, tvärs över fokusgrupperna. I dagsläget är fyra sådana arbetsgrupper i gång:

- Skyltning i centrum.
- Tillfälligt torg – Guldtorget.
- Vänthallen på busstationen.
- Kulturnatta.

Fokusgrupperna har arbetat fram bruttolistor med önskvärda insatser utifrån nulägesanalysen och arbetet i grupperna samt input från medborgarenkäten om vad som är bra respektive vad man saknar i Skellefteå centrum idag. Insatserna håller nu på att konkretiseras och prioriteras i en handlingsplan.

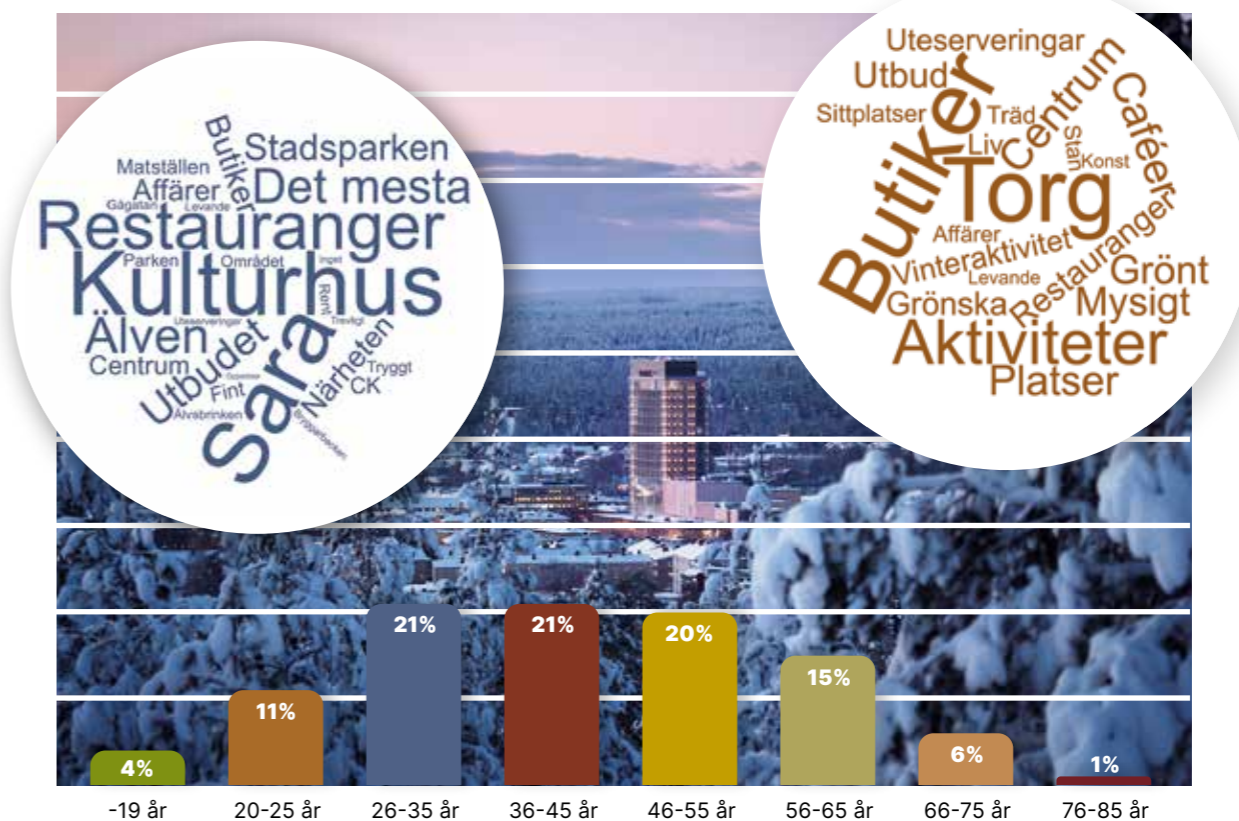

Nulägesanalys 2023 – klicka på bilden för länk till webversion.

RESULTAT FRÅN MEDBORGARENKÄT OM STADSKÄRNAN

Ordmoln (blått) – Vad är bra i Skellefteå centrum idag?
Ordmoln (rödbrunt) – Vad saknar du i Skellefteå centrum idag?
Svarsfrekvens fördelat på ålderskategorier.

Det kompletta resultatet från medborgarenkäten hittar du här [→](#)

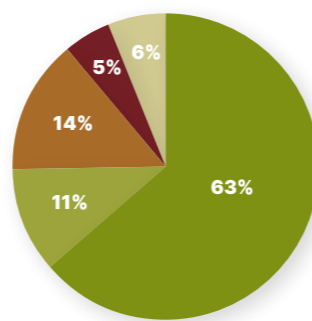
Fokusområde Varumärke

(identitet, profil, image och positionering)

Av nulägesanalysen framgår att de flesta har en positiv uppfattning om Skellefteås varumärke och att det bör vara mer framträdande på olika platser i centrum, framför allt vid busstationen (framtida resecentrum) och andra entréer in till centrum

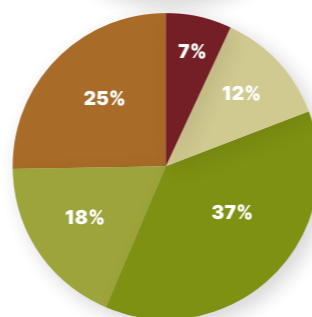
Är platsvarumärket utmärkande och unikt?

- Ja, absolut i det mesta (63%)
- Ibland (11%)
- Inte speciellt (14%)
- Inte alls (5%)
- Vet inte/ingen uppfattning (6%)

Finns en tydlig koppling mellan Skellefteås historia och centrum?

- Ja, absolut i det mesta (37%)
- Ibland (18%)
- Inte speciellt (25%)
- Inte alls (7%)
- Vet inte/ingen uppfattning (12%)

Varumärkes-gruppen arbetar med olika case, som är genomförbara både i närtid och på längre sikt. Case som ska bidra till att öka platsens identitet och även kopplingen till dess historia, exempelvis:

- QR-kodsvandring i historiskt Skellefteå.
- Instaspot, något fysiskt i stadsrummet.
- Lekplats, Skellefteås historia till dagens omvandling.
- Utsmyckning i stadsrummet.

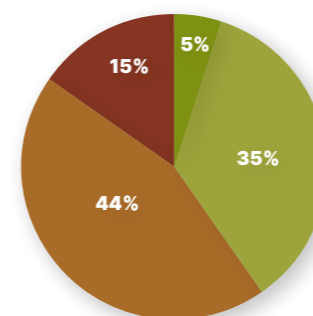
Fokusområde Utbud

(butiksmix, aktiviteter, upplevelser, kommersiell service)

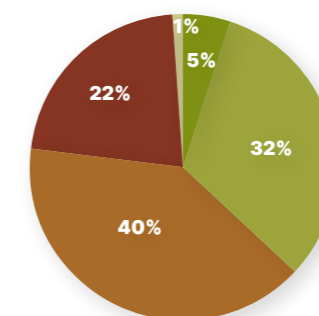
Av nulägesanalysen framgår att Sara kulturhus haft stor betydelse för utvecklingen av Skellefteå och utbudet av evenemang, kultur, restauranger, hotell och andra upplevelser. Det efterfrågas dock en mer dynamisk och pulserande stadskärna med fler evenemang och aktiviteter, ett större utbud av butiker och ett mer varierat restaurangutbud. Invånarna vill uppleva en mer kulturell atmosfär. Ett rikare uteliv med fler nattklubbar, rockklubbar och karaokebarer efterfrågas.

Utbudsgruppen har delat in arbetet i olika områden, där man jobbar med frågor kopplat till butiksmixen, aktiviteter, upplevelser och restaurangutbud. Idéer som de vill jobba vidare med är till exempel:

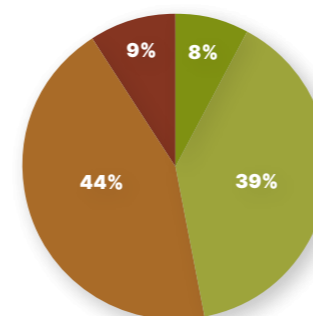
- Kulturnatta.
- Hållbarhetsgalleria.
- Saluhall/Foodcourt.
- Olika aktiviteter i stadsmiljö (pop up).

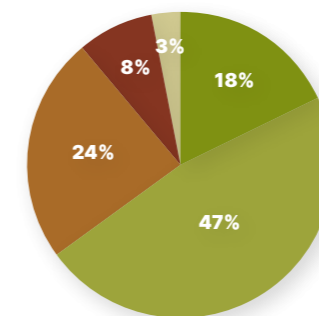
Handel och service

Upplevelser, aktiviteter och evenemang

Restauranger och kaféer

Kultur, konst och bibliotek

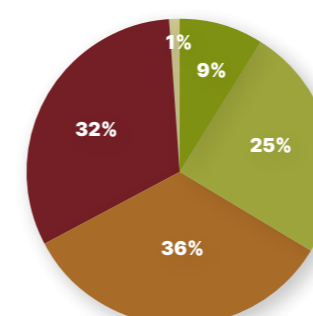
Vad tycker du om utbudet i Skellefteå centrum?

- Helt nöjd, saknar ingenting
- Nöjd, det mesta finns
- Det är ok, men saknar en del
- Nej, det saknas mycket
- Vet inte/ingen uppfattning

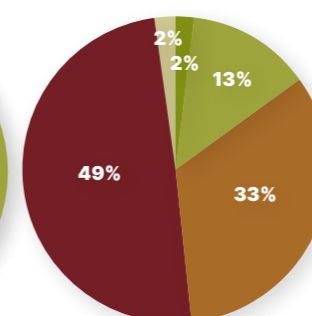
Fokusområde Platsen

(funktion, utseende, utformning)

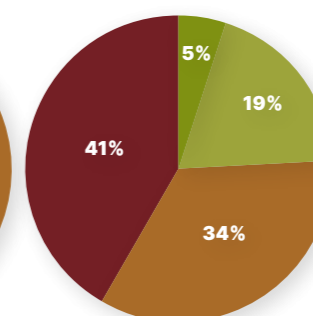
Av nulägesanalysen framkommer en tydlig längtan efter mer grönska och fler sittplatser, men också mer liv och rörelse. Det offentliga rummet samt arkitekturen lämnar helt klart mer att önska. Torget nämns frekvent i medborgarenkäten och svaren signalerar ett tydligt behov av uppfräschning.

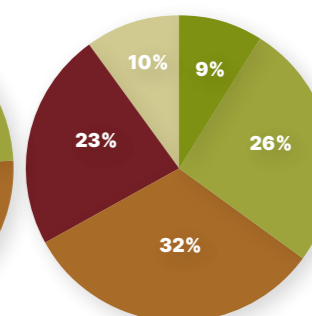
Utsmyckning

Arkitektur

Det offentliga rummet

Skyltning

Platsen-gruppen har genomfört en klottersaneringsvecka. En insats som ska bli årligen återkommande och bidra till att stadskärnan upplevs trivsammare och mer inbjudande. De har också tagit initiativ och kallat ihop den grupp som ska jobba med frågan kring tillfälligt torg på Guldtorget. Hur kan vi med hjälp av kreativitet och samverkan skapa en trevlig mötesplats på Guldtorget i väntan på ombyggnation? Platsen-gruppens huvudspår framåt är exempelvis:

- Klottersanering.
- Tillfälligt torg.
- Utsmyckning, muralmålningar, ljussättning.

Vad tycker du om...

- Mycket bra
- Bra
- Det är ok
- Dåligt
- Vet inte/ingen uppfattning

Fokusområde Tillgänglighet

(förflyttning, framkomlighet och kommunikation)

Detta fokusområde handlar om att skapa en tillgänglig och inkluderande plats. Hur går det att orientera sig på platsen och vilka hinder finns? Men också om öppettider, cykelmöjligheter, parkeringsplatser och kollektivtrafik.

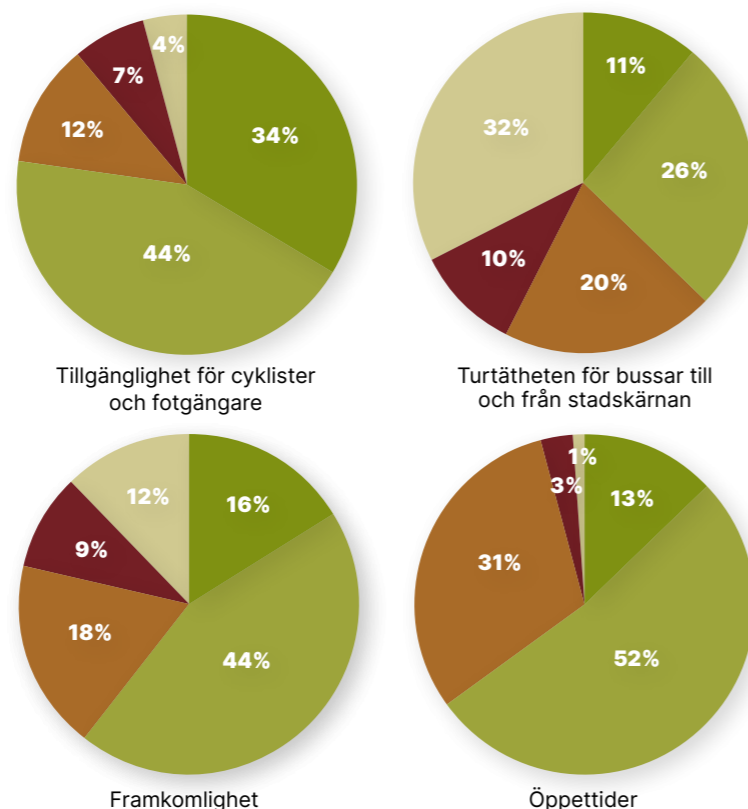
Nulägesanalysen visar på tydliga mobilitetsutmaningar i och till stadskärnan, men också på oro kopplat till alla ombyggnationer och brist på skyltning.

Tillgänglighetsgruppen har identifierat skyltning som en prioriterad fråga och representant från gruppen är sammankallande för en arbetsgrupp för skyltning i centrum. De vill också att tillgänglighetsfrågan lyfts mer generellt och som en del av Skellefteås hållbarhetsarbete. Områden som Tillgänglighetsgruppen vill jobba vidare med är till exempel:

- Bättre skyltning i centrum.
- Samverka kring tillgänglighetsutställning på Exploratoriet.
- Instifta ett tillgänglighetspris på Alvargalan.

Vad tycker du om...

- Bra/nöjd
- Helt ok
- Inte så bra
- Dåligt
- Vet inte/ingen uppfattning

Fokusområde Tryggt & säkert

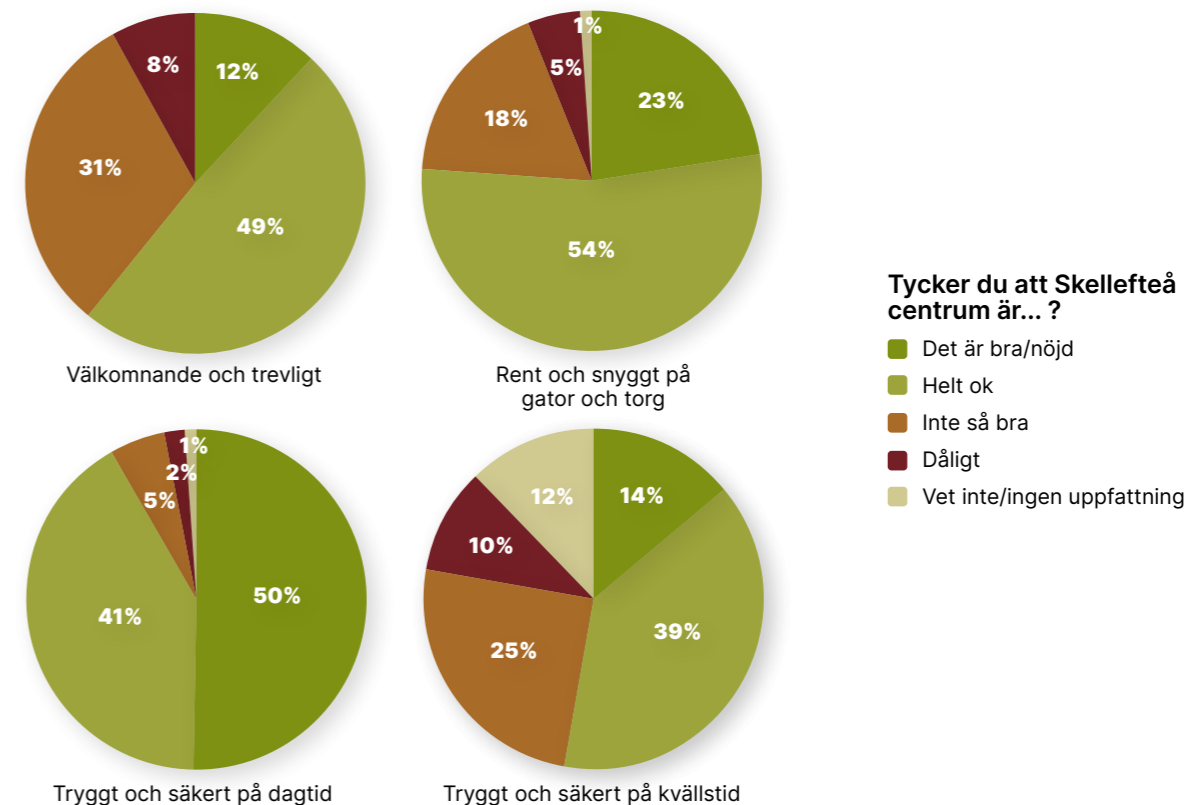
(rent, snyggt, tryggt, säkert)

Detta fokusområde handlar om huruvida platsen upplevs som ren, trygg och säker, såväl dagtid som nattid. Hur ser det ut med klotter, förstörelse och förgärlig beteende? Hur fungerar renhållningen? Hur är områden belysta? Finns utsmyckning i form av blommor, växter och dekorationer?

Medborgarenkäten visar på en övervägande positiv inställning till stadskärnans renlighet och säkerhet. I dialog med referensgruppen ungdomar framkom dock ett antal platser som upplevs som otrygga, framför allt busstationen men även Älvbrinken och Guldtorget nämndes.

Trygg & säker-gruppen har fokuserat på upplevelsen av platsen för att skapa trygghet. Man har med representanter i alla tre arbetsgrupperna (tvärgrupperna) som skapats ur fokusgruppernas arbete; skyltning, tillfälligt torg och vänthallen vid busstationen. Områden som gruppen vill jobba vidare med är exempelvis:

- Foliering av elskåp i samverkan med Skellefteå Kraft.
- Lösningar för skyltar som täcks tillfälligt (täcks idag med sopsäckar).
- Tydliggöra stråk från busstationen till centrum, jobba med konstupplevelser, belysning, plywood-målning m.m.

Tycker du att Skellefteå centrum är... ?

- Det är bra/nöjd
- Helt ok
- Inte så bra
- Dåligt
- Vet inte/ingen uppfattning

Arbetet framåt

Efter BID-processen kommer arbetet att organiseras i två fokusområden kallade "upplevelser" (varumärke och utbud) och "utveckling" (platsen, tillgänglighet, tryggt & säkert) samt ett fastighetsägarnätverk. Vid olika insatser kommer tvärfunktionella arbetsgrupper att bildas ur dessa på liknande sätt som redan gjorts för exempelvis skyltning, tillfälligt torg och Kulturnatta.

15. OMVÄRLD, TRENDER OCH MARKNAD

Stadskärnor genomgår just nu en stor förändring. Omsättningen i stadskärnorna ökar samtidigt som handeln minskar. Restaurangnäringen är den bransch som haft den starkaste omsättningsutvecklingen de senaste åren, medan handeln tappar till förmån för en växande e-handel. De fysiska butikerna behöver därför vässa och utveckla sitt erbjudande med mer upplevelsebaserad handel, som inte bara fokuserar på transaktionen.

De småskaliga, lokala och unika verksamheterna är framgångsfaktor för framtidens stadskärna, något som arkitekturkritikern och författaren Mark Isitt lyfte i sitt [Sommarprat 2023 \(SR\)](#) där han slog ett slag för myset. [Placebrander's Trendrapport för 2024](#) visar på liknande slutsatser. De lyfter fram den omtänkta platsen och en revival för bygemenskapen och att säga hej. Både nya invånare och besökare vill komma till superlokala sammanhang, där man är en del av gemenskapen och känner sig som hemma. Här har stadskärnan och ett levande centrum en viktig roll att spela.

En annan trend, som visar att vi är på rätt väg i Skellefteå, är att allt fler fastighetsaktörer tar ett större ansvar för platsens identitet och att man arbetar mer gränsöverskridande och tillsammans med det offentliga för att utveckla platser. Fastighetsaktörerna värderar i allt större utsträckning även icke kommersiella verksamheter (kultur, evenemang och mötesplatser) som viktiga inslag som skapar mervärde för de mer kommersiella delarna. Robert Vangstad, VD på fastighetsutvecklingsbolaget Settler Properties, nämner BID som ett bra verktyg i det arbetet. [Lyssna och se livesändning](#)

I Fastighetsägarnas rapport Cityindex Insikt 2022 presenteras sex strategier för ett rikare stadsliv (se nästa sida), strategier som går i linje med ovanstående trender.

Restaurangnäringen är den bransch som haft den starkaste omsättningsutvecklingen

Maxa förutsättningarna för ett rikare stadsliv

Under senare år har vi sett en struktur-omvandling i våra städer. Utbudet har förändrats och den stora frågan kring innehållet i framtidens stadskärnor återkommer ständigt. I Fastighetsägarnas rapport Cityindex Insikt 2022 presenteras följande sex strategier för ett rikare stadsliv.

1. Branschbredd drar besök

En mixad stadskärna skapar fler besöksanledningar vilket driver flöden och omsättning.

2. Nischa och konceptualisera

Nischade verksamheter är framtidens handelsaktörer. Nischade koncept med en tydlig profil utgör en viktig del av det nya fysiska handelslandskapet, och spelar en stor roll för dynamiken i stadskärnan.

3. Goda grannar

En stark platssamverkan är A och O för att få ihop det allt mer varierade utbudet i stadskärnan, och för att skapa viktiga synergieffekter mellan olika aktörer.

4. Mervärden av kultur

Kultur drar inte bara flöden, det ökar även omsättningen i stadskärnan. Resultaten visar en omsättningsökning på över 4% i medelstora städer och småstäder. Dessutom bidrar kultur till liv och dynamik som skapar besöksanledningar och får besökarna att vilja stanna kvar.

5. Gör plats för utbildning

Utbildningsverksamheter i stadskärnan genererar högre omsättning och besöksflöden från såväl barn som vuxna.

6. Följ människan

Hur används platsen idag och hur upplevs den av de människor som vistas där? Att arbeta kollaborativt med de som rör sig i stadskärnan är avgörande för ett rikt stadsliv.

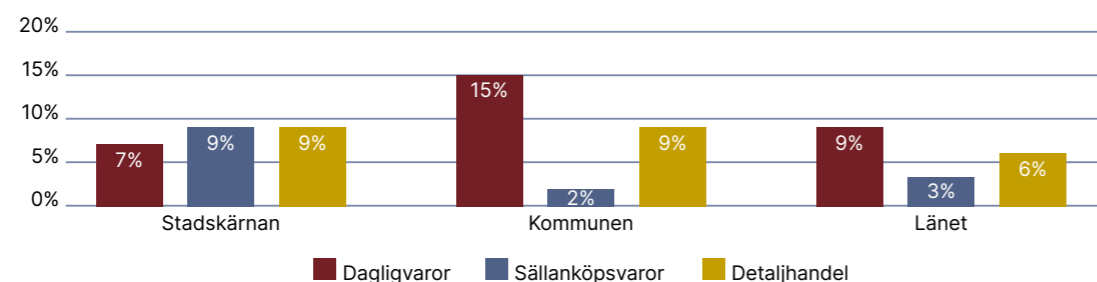

Marknad

Skellefteås stads kärna har fått en större marknadspotential tack vare kommunens växande ekonomi, ökande befolkning och starka position inom hållbarhet och samhällsomvandling. Det finns potential att expandera inom hotell, restaurang, handel och övriga tjänstesektor och locka till sig en bredare kundbas.

Skellefteå centrum har en stark position på den lokala marknaden med en bra blandning av shopping, kultur, nöjen, caféer och restauranger. Kommunens handelsindex ligger på 103, vilket innebär att vi har ett inflöde av kunder utifrån. Enligt Cityindex 2023 har Skellefteå centrum haft en större omsättningsökning när det gäller sällanköpsvaror, både i jämförelse med kommunen som helhet och i jämförelse med länet.

Omsättningsökning

Regionalt är Skellefteå en knutpunkt för intilliggande kommuner. Med Sara kulturhus och The Wood Hotel har Skellefteås attraktivitet som evenemangs-, mötes- och weekenddestination ökat och vi ser ett ökat inresande även från Umeå och Luleå. Evenemang är, näst efter att besöka släkt och vänner, den största reseanledningen till Skellefteå och lockar främst den regionala marknaden.

Nationellt och internationellt är affärsresandet stort tack vare en stark industri och en växande tjänstesektor. Samhällsomvandlingen och den gröna omställningen lockar många besök och delegationer. Vi ser också allt fler internationella besökare som hälsar på släkt och vänner som flyttat till Skellefteå. Norge är den största internationella marknaden med nästan 1/5 av det totala antalet gästnätter. De norska besökarna kommer framför allt under sommaren och är viktiga för både handeln och övrig servicenäring.

Konkurrenssituation

De största konkurrenterna är stora e-handelsplattformar, som kan erbjuda ett brett utbud av produkter till konkurrenskraftiga priser 24/7, samt de större närliggande städerna Umeå och Luleå, som kan locka med ett bredare eller mer specialiserat utbud.

I relation till e-handeln är lokal kännedom och möjligheten till unika kundupplevelser den stora styrkan. Svagheter är svårigheten att konkurrera med pris, produktutbud och tillgänglighet.

I relation till grannstäderna är en stark centrumhandel och en levande stads kärna med unika butiker en styrka liksom att avståndet till intilliggande större städer är så pass stort (14 mil). Detta skapar goda möjligheter för etableringar och för aktörer som endast vill etablera sig på en plats i norra Sverige utgör Skellefteå ett bra alternativ. Svagheter är svårigheten att erbjuda samma utbud som universitetsstäderna Umeå och Luleå.

Hela världen möts i Skellefteå. Mer än ett hundra nationaliteter representeras i Skellefteås befolkning. De kommer ursprungligen från länder markerade på kartan.

En växande och alltmer internationell befolkning ökar efterfrågan på nya varor, tjänster och upplevelser.

Trender och utveckling

En växande och alltmer internationell befolkning ökar efterfrågan på nya varor, tjänster och upplevelser. Vi ser också en växande trend där konsumenter och företag prioriterar miljövänliga och hållbara alternativ. Intresset för lokalproducerade varor och lokalt hantverk fortsätter att växa, även om en viss nedgång märks vid lågkonjunktur. Kunderna söker en mer upplevelse-baserad handel med unika och minnesvärda shopping-upplevelser i lokala butiker, bagerier och kaféer. Det är viktigt att värna de lokala, unika aktörer som finns i stads kärnan. Vi ser också ett behov av fler mysiga och trevliga mötesplatser i det offentliga rummet.

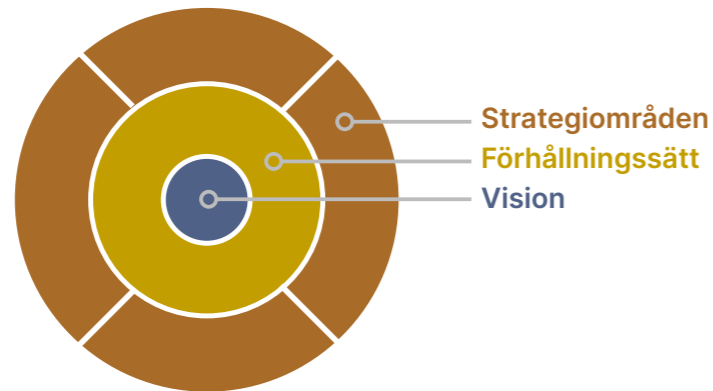
Mer om omvärld, marknad, konkurrenssituation samt invånare och besökare finns i Nulägesanalysen.

[Läs den här](#) →

16. STRATEGI – FRAMTID

Till grund för vårt gemensamma arbete ligger utvecklingsstrategin Skellefteå 2030 – strategi för hållbar samhällsomvandling.

Strategin består av tre delar:

Vision. Strategin utgår från visionen **En hållbar plats för en bättre vardag**, som tagits fram av Skellefteå kommun. Den utgör, tillsammans med målet att växa till 90 000 invånare senast år 2030, kärnan för strategin och dess riktningar.

Förhållningssätt. I vår gemensamma inställning till hur vi ska nå våra mål finns nyckeln till framgång. De styrkor vi ska bygga vidare på beskrivs i våra förhållningssätt. Detta har vi sammanfattat med orden **medskapande, samarbete** och **förändringsförmåga**.

Strategiområden. Strategin inriktar sig mot fyra övergripande områden som beskriver prioriteringar och riktningar för utvecklingsarbetet:

- En plats att trivas på.
- Kunskap och kreativitet för hela livet.
- Växtplats för hållbara och globala avtryck.
- Närhet i vardagen och till världen.

FOTO: JONAS WESTLING

En levande stadskärna är särskilt viktig för det fjärde strategiområdet: **En plats att trivas på**. Läs mer om Skellefteå 2030, de olika strategiområdena och inriktningarna här: [👉 \(skelleftea.se/2030/startside\)](https://skelleftea.se/2030/startside)

Kopplat till strategiområdet **En plats att trivas på** finns ett antal inriktningar där affärsplanen på olika sätt bidrar till att nå målen. Det handlar om allt från etableringar och utbud till trygghet och mötesplatser i det offentliga rummet. Men framför allt handlar det om att tillsammans, genom samsyn och experimentlusta, skapa en ännu trivsammare och mer inkluderande stadskärna för våra invånare och besökare. Detta uppnår vi genom att förverkliga målbilderna under avsnitt 6 på sid 7, vilket också hjälper oss att realisera vår vision för stadskärnan: **Tillsammans skapar vi en mer levande, attraktiv och inkluderande stadskärna för invånare, besökare och investerare, året runt.**

En viktig målgrupp att fokusera på framåt är unga kvinnor i åldern 20 – 40 år. Det handlar både om att få dem att stanna kvar i Skellefteå och att få kvinnor att flytta in. Vid utformningen av det offentliga rummet, i utbudsmix och vid olika evenemang bör vi särskilt ha dem i åtanke.

Hållbarhet

Vi vill växa och utvecklas ansvarsfullt. Strategin guidar oss i arbetet att skapa en utveckling som är hållbar utifrån sociala, ekologiska och ekonomiska perspektiv. Vi vill bidra till utveckling både för de som redan bor här och de som ska flytta hit – Skellefteås utveckling ska bidra till en bättre värld.

Skellefteås utvecklingsstrategis koppling till de globala målen.

I en analys av strategins samstämmighet med Agenda 2030 konstateras att vissa av hållbarhetsmålen går att relatera direkt till områdena i utvecklingsstrategin. Dessa områden har ett stort fokus genomgående i strategin och resulterar därför i stor samstämmighet i analysen. För andra mål blir det snarare en fråga om målets essens som speglas i strategin, som målet om ingen fattigdom, där man som läsare kan urskönja områden som indirekt verkar för målet, snarare än att det direkt adresseras i strategin. Det finns också områden som strategin inte lägger så stort fokus på, t ex Ekosystem och ekosystemtjänster i mål 15 och Hav och marina resurser i mål 14. Detta kompletteras i miljö och klimatprogrammet som Kommunfullmäktige antog i februari 2024.

Läs mer om hur strategin Skellefteå 2030 kopplar till de globala målen: [klicka här](#) 👉

Framtid

För att nå visionen och målbilderna för stadskärnan behöver ett gemensamt visionsdokument för Skellefteå centrum arbetas fram. Det skulle komplettera och konkretisera utvecklingsstrategin Skellefteå 2030 och den fördjupande översiktsplanen för centrala stan. Visionsdokumentet kan sedan ligga till grund för till exempel gestaltnings- och belyningsprogram, samt för en etableringsstrategi. En gemensam etableringsstrategi skulle bidra till önskad utveckling av stadskärnan.

17. RISKANALYS

Den största övergripande risken är att vi inte lyckas klara kompetensförsörjningen och nå befolkningsmålet, och därigenom inte får den utveckling och de investeringar som Skellefteå behöver. Riskanalysen i affärsplanen fokuserar dock på BID Skellefteås och stadskärnans bidrag till utvecklingen och samverkansprocessens fortlevnad.

En utvecklingsprocess tar tid och kräver engagemang, uthållighet och tillit. Det är svårt när många olika parter med olika intressen ska enas om mål, budget och prioriteringar.

1. Olika mål och intressen

Risk: Samverkansparterna kan ha skilda mål, prioriteringar och intressen som kan leda till konflikter. Privata företag kan prioritera vinst och tillväxt, medan offentliga och ideella organisationer fokuserar på samhällsnytta och hållbarhet.

Hantering: Tydlig kommunikation och inledande överenskommelser om gemensamma mål är avgörande. Det är viktigt att skapa en balanserad affärsplan som tillgodoser alla parter intressen.

2. Resursfördelning och finansiering

Risk: Oenighet om hur resurser och finansiering ska fördelas kan uppstå. Det kan handla om både ekonomiska bidrag och hur mycket tid och arbete varje part förväntas bidra med.

Hantering: Transparent redovisning och regelbunden uppföljning kan hjälpa till att undvika missförstånd.

3. Bristande engagemang och byråkrati

Risk: Offentliga och ideella sektors beslutsprocesser kan vara långsamma och byråkratiska, vilket kan bromsa idéers framdrift och minska den privata sektorns engagemang.

Hantering: Genom att kanalisera samverkan genom Visit Skellefteå ökar flexibiliteten och möjligheten till snabba beslut, samtidigt som man respekterar varje parts interna processer.

4. Brist på kommunikation

Risk: Brister i kommunikationen är en stor risk i alla samverkansprocesser och kan leda till känsla av utanförskap, missförstånd och minskad effektivitet.

Hantering: Att upprepa budskapet kontinuerligt och påminna om varför vi gör detta. Genom att centrumledaren på Visit Skellefteå, med erfarenhet av tvärsektoriellt samarbete, får en samordnande roll hoppas vi att kommunikationen mellan parterna ska underlättas.

5. Hållbarhets- och kvalitetsrisker

Risk: Risker att hållbarhets- och kvalitetsaspekter nedprioriteras på grund av kostnads- eller tidsskäl.

Hantering: Vara öppna för dialog och tillse att alla parter förstår vikten av estetik.

Genom att proaktivt identifiera och hantera dessa risker kan bättre förutsättningar för en fungerande samverkan skapas som i sin tur leder till en framgångsrik och hållbar utveckling av Skellefteås stadskärna.

18. SLUTORD

Efter tjugo års arbete med centrumutveckling har vi genom BID-processen tagit samverkan till nästa nivå, där vi drar nytta av det engagemang och den kraft som finns i fokusgrupperna. Mixen av olika aktörer har varit en styrka i samarbetet och ökat förståelsen för varandra. Det finns en tydlig vilja från stadens olika aktörer att vara med och driva utvecklingen framåt.

Nu arbetar vi vidare mot delmålet att bli **Årets Stadskärna 2026**. Tillsammans skapar vi en ännu mer levande, attraktiv och inkluderande stadskärna, som bidrar till att locka människor från hela världen att långsiktigt bosätta sig i Skellefteå. Välkommen att vara en del av utvecklingen!

SKELLEFTEÅ

www.visitskelleftea.se/sv/bid-skelleftea